

30.6.2022

VK/25460/00.02.04/2022

Arvio automaattista päätöksentekoa koskevasta ehdotuksesta (VN/3071/2020)

Oikeusministeriössä on valmisteilla hallinnon automaattisen päätöksenteon osittain mahdollistava yleislainsäädäntö, joka muodostuu hallintolain ja tiedonhallintalain muodostamasta kokonaisuudesta. Ehdotuksen valmistelun aikana Valtiokonttori on lausunut sillä olevan käytössään ehdotuksen hallintolain muuttamista koskevan ehdotuksen 53 e §:ssä tarkoitettuja automaattisia ratkaisuja, joihin ehdotetut vaatimukset aiheuttavat muutostarpeita. Oikeusministeriö on pyytänyt kirjeellä 10.6.2022 tarkennettuja arvioita ehdotuksen taloudellisten vaikutusten osalta.

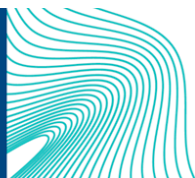
Valtiokonttori antaa alla arvionsa lisäkustannuksista, joita aiheutuisi a) jos tapaturma-, liikenne- ja eläkevakuutusten laiminlyöntimaksuja voitaisiin ratkaista vain manuaalisesti ja hallituksen esityksen mukaiset muut hallinnolliset toimet on toteuttava ja b) jos vakuutusten laiminlyöntimaksuja voitaisiin edelleen ratkaista automaattisesti, mutta hallituksen esityksen mukaiset muut hallinnolliset toimet on toteutettava.

A) AUTOMAATION PURKAMINEN VAKUUTUSTEN LAIMINLYÖNTIMAKSUJEN OSALTA JA SIIRTYMINEN MANUAALISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON SEKÄ MUIDEN HALLITUKSEN ESITYKSEN MUKAISTEN HALLINNOLLISTEN TOIMIEN TOTEUTTAMINEN

Tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen ja eläkevakuutuksen laiminlyöntimaksujen manuaalisen päätöksenteon kustannukset (htv)

Tapaturmavakuutusten laiminlyöntimaksujen manuaalisen päätöksenteon kustannusten arvioidaan nousevan 64 % euromääräisen lisäyksen osuuden ollessa 178 995 euroa vuodessa ajanjaksolla 2023-2028. Liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksujen osalta manuaalisen päätöksenteon vastaava kustannuslisäys on 280 % vuodessa euromääräisen lisäyksen ollessa 1 784 000 euroa vuodessa (2023-2028) ja eläkevakuutuksen laiminlyöntimaksujen manuaalisen päätöksenteon lisäkustannusten ollessa 100 % ja 2 700 euroa vuodessa (2023-2028). Em. luvut ovat kaikki htv-kustannuksia.

Laiminlyöntimaksujen määräämisestä aiheutuneet kustannukset ovat maksuperustelain mukaan maksullista toimintaa, jonka kustannukset viranomaisen perii hakijalta (Tapaturmavakuutuskeskus, Liikennevakuutuskeskus, eläkevakuutusyhtiöt ja -laitokset). Liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksuasioiden määrän (noin 45 000 kpl vuodessa) vuoksi manuaaliseen päätöksentekoprosessiin siirtymisen kustannusten kasvu olisi niin huomattava, ettei Liikennevakuutuskeskus voisi siirtää kustannuksia täysimääräisinä asiakkailta perittäviin

30.6.2022

VK/25460/00.02.04/2022

maksuihin. Liikennevakuutuskeskuksen toiminnan rahoituksesta vastaavat Liikennevakuutuskeskuksen jäseninä olevat liikennevakuutuksia tarjoavat vakuutusyhtiöt ja -laitokset, joten ne joutuisivat rahoittamaan puuttuvan osuuden. Vakuutusyhtiöt rahoittavat korvaus- ja muun toimintansa pääasiassa vakuutusmaksutulolla, joten tämä aiheuttaisi paineen siirtää lisääntyneet kustannukset liikennevakuutusten vakuutusmaksuihin. Viime kädessä liikennevakuutusyhtiöiden asiakkaat joutuisivat rahoittamaan kustannusten kasvun korotettuina vakuutusmaksuina.

Vakuutusten laiminlyöntimaksujen automaation purkaminen ja siirtyminen manuaaliseen päätöksentekoon (järjestelmäkustannukset)

Vakuutusten laiminlyöntimaksujen nykyinen teknologia tulisi automaation ollessa kiellettyä purkaa ja siirtyä esim. CRM-pohjaiseen järjestelmään, johon tehtäisiin manuaalikäsittelyä varten suunniteltu käsittelyprosessi. Hinta-arvio järjestelmäkustannuksille on 650 000 euron kertakustannus vuodelle 2023.

Manuaalisen oikaisuvaatimusprosessin luominen (htv ja järjestelmäkustannukset)

Manuaalisen oikaisuvaatimusprosessin htv-kustannukset riippuvat siitä, kuinka paljon oikaisuvaatimuksia oletetaan vaadittavan suhteessa annettaviin laiminlyöntimaksuihin. Jos tasoksi otetaan 30 % eli 15 000 tapausta on vaadittava lisäys 5,68 htv:ta ja 118 000 euron vuosikuluilla (sis. kaikki sivukulut ym. hallinnon kerrannaiskulut) yhteensä 670 240 euroa vuodessa (2023-2028). Jos tasoksi oletetaan 10 000 kpl oikaisuvaatimuksia eli 22,22 % annetuista laiminlyöntimaksuista on vastaava lisäkustannus 3,79 htv x 118 000 euroa = 447 220 euroa vuodessa ja 5 000 kpl/11,11 % tasolla 1,89 htv x 118 000 euroa = 223 020 euroa vuodessa. Alla olevassa matriisissa on oletustasoksi otettu 30 %. Oikaisuvaatimusprosessin manuaalisen järjestelmän investointikustannukseksi on arvioitu 100 000 euroa per Valtiokonttorin kansalaispalveluiden 15 prosessia. Jos investointeja toteutetaan viidelle prosessille vuosittain (2023-2025) kustannukset joka vuodelle 5 prosessia x 100 000 € x 3 vuotta = 1 500 000 euroa.

Liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksuista valtaosa eli lähes 70 % on vähäisiä (enintään 85 euroa, josta rangaistusluonteisen seuraamuksen osuus on enintään 50 euroa). Ennen maksun määräämistä Liikennevakuutuskeskus on lähettänyt selvityspyynnön asiakkaalle. Jos maksun määrääminen katsotaan edelleen aiheelliseksi asiakkaan mahdollisen selvityksen jälkeen, Liikennevakuutuskeskus lähettää maksun määräämistä koskevan hakemuksen Valtiokonttorille. Valtiokonttori varaa asiakkaalle tilaisuuden tulla kuulluksi hallintolain edellyttämällä tavalla lähettämällä kuulemiskirjeen. Kuulemiskirjeeseen vastaa alle 10 % asiakkaista. Jos asiakas toimittaa oman selvityksensä kuulemisen johdosta, asian käsittely siirtyy manuaaliseen prosessiin. Asiakas saa aina kirjallisen päätöksen perusteluineen ja voi hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valtiokonttorin näkemyksen mukaan oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönotto tekisi prosessin turhan raskaaksi, koska asiakkaan oikeusturva on riittävästi varmistettu jo nykyisessä prosessissa, ainakin kun kyse on vähäisten maksujen määräämisestä.

30.6.2022

VK/25460/00.02.04/2022

Vakuutusten laiminlyöntimaksujen manuaalisen käsittelyn ja hallituksen esityksen mukaisten hallinnollisten toimien lisäkustannukset ovat matriisissa esitettyinä:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
talousarvio- vaikutus	178 995	178 995	178 995	178 995	178 995	178 995
	1 784 000	1 784 000	1 784 000	1 784 000	1 784 000	1 784 000
	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
	650 000	-	-	-	-	-
	670 240	670 240	670 240	670 240	670 240	670 240
	-	500 000	500 000	500 000	-	-
	50 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
	-	-	17 700	17 700	17 700	17 700
	= 3 335 935	= 3 135 935	= 3 253 635	= 3 253 635	= 2 753 635	= 2 753 635
josta htv- osuus	2 635 935	2 635 935	2 653 635	2 653 635	2 653 635	2 653 635

B) AUTOMAATIO VOIDAAN TOTEUTTAA AUTOMATISOITAVISSA OLEVIEN PROSESSIEN OSALTA, MUTTA ON OTETTAVA KÄYTTÖÖN MANUAALINEN OIKAISUVAATIMUSMENETELY JA MUUT HALLITUKSEN ESITYKSEN MUKAISET HALLINNOLLISET TOIMET

Manuaalisen oikaisuvaatimusprosessin htv-kustannukset ks. edellä, oletusta tasosta riippuen 223 020 – 670 240 euroa vuodessa (2023-2028). Jos Valtiokonttori jatkaa jo olemassa olevia automatisoituja prosesseja ja toteuttaa muut automatisoitavissa olevat yhteensä 15 prosessin automaation ja siihen liittyen lain vaatiman uuden, manuaalisen oikaisuvaatimusprosessin on automaation investointikustannus 150 000 euroa/ prosessi ja oikaisuvaatimusprosessin investointikustannus 100 000 euroa/ prosessi. Jos näitä toteutetaan 5 prosessia/vuosi (2023-2025) kustannukset joka vuodelle 5 prosessia x 250 000 € x 3 vuotta = yhteensä 3 750 000 euroa.

Järjestelmämuutosten toteuttamiseen tarvittaisiin vuonna 2023 kaksi lisähenkilöä ja vuosina 2024-2026 neljä lisähenkilöä. Jos tämä htv-kustannus laskeaan 118 000 euron vuosikuluilla (sis. kaikki sivukulut ym. hallinnon kerrannaiskulut) on lisäkustannus vuodelle 2023 yhteensä 236 000 euroa ja vuosille 2024-2026 yhteensä 472 000 euroa vuodessa.

Valtiokonttori suhtautuu kriittisesti toimittajan testaaajia koskevaan rikosoikeudelliseen vastuuseen ja sillä saattaa olla vaikutuksia testauksen kokonaiskuluihin. Valtiokonttorin vuosittaiset investointikulut ovat arviolta vähintään 2 500 000 euroa vuodessa ja siitä testauksen osuus noin 25 %. Jos testauskulujen arvioidaan nousevan rikosoikeudellisen vastuun tiukentuessa 25 %, syntyy tästä vuosittainen (2023-2028) 156 250 euron lisäkustannus. Valtiokonttori teettää kaikista ulkopuolisista toimijoista, joilla on pääsy Valtiokonttorin tiloihin tai järjestelmiin, laajan turvallisuusselvityksen ennen toiminnan aloittamista.

30.6.2022

VK/25460/00.02.04/2022

Lisäksi Valtiokonttori tarvitsee jatkuvasti yhden lisähenkilön vastaamaan ”käyttöönottoprosessista”, jossa toimitetaan tiedonhallintalautakunnalle tiedot ja kaikki liittyvät dokumentit, kun joku automaation prosessisääntö muuttuu. Samat tiedot päivitetään myös verkkosivuille. Koska automaationsäännöt muuttuvat etenkin alkuvaiheessa tai volyymien tms. tekijöiden muuttuessa usein, on prosessi melko raskas. Myös tämä lisäkustannus on laskettu oletuksella 118 000 euroa vuodessa (sis. kaikki sivukulut ym. hallinnon kerrannaiskulut). Lisäksi käyttö- ja ylläpitokustannuksiin liittyvien palvelujen ostojen suuruudeksi arvioidaan 50 000 euroa vuonna 2023 ja ajalla 2024-2028 100 000 euroa vuosittain ja oman IT:n henkilötöyön osuudeksi arvioidaan ajalla 2024-2028 vuosittain 17 700 euroa.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
talousarvio- vaikutus	670 240	670 240	670 240	670 240	670 240	670 240
	-	1 250 000	1 250 000	1 250 000	-	-
	236 000	472 000	472 000	472 000	-	-
	156 250	156 250	156 250	156 250	156 250	156 250
	118 000	118 000	118 000	118 000	118 000	118 000
	50 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
	-	-	17 700	17 700	17 700	17 700
	= 1 230 490	= 2 766 490	= 2 784 190	= 2 784 190	= 1 062 190	= 1 062 190
josta htv- osuus	1 024 240	1 260 240	1 277 940	1 277 940	805 940	805 940

Helsingissä, 30.6.2022

Tarja Laine
apulaisjohtaja

Tanja Stormbom
lakiasiainpäällikkö

- Liitteet** Liite 1 Tapaturma-, liikenne- ja eläkevakuutusten laiminlyöntimaksujen manuaalisen käsittelyn kustannuslisäykset-excel 29.6.2022
Liite 2 Valtiokonttorin kansalaispalveluiden automatisoitavissa olevien prosessien kustannukset 29.6.2022
- Jakelu** Niklas Vainio/OM
Tommi Oikarinen/VM
Antti Helin/VM
- Tiedoksi** Satu Vallivaara/VK
Tuuli Karjalainen/VK
Hanna Koskinen/VK
Anu Mikkola-Ahokas/VK

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page

Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende